

Позиціонування лікувально-рекреаційного потенціалу регіону в контексті сталого розвитку

Оксана Козійчук,

*к.пед.н., доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: ogkoziichuk@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-8820-5208*

З переходом України до корпоративної соціальної відповідальності у туристичному та гостинному бізнесі, індустрія відпочинку оздоровлення, лікування та реабілітації на базі використання рекреаційно-туристичних ресурсів має стати важливою статтею доходів державного та місцевого бюджетів.

Актуальним є позиціонування структури природно-ресурсного потенціалу регіонів України, виявлення місця, яке займає природно-рекреаційний компонент у створенні курортної, лікувально-оздоровчої та рекреаційної зони певної території. Особливої уваги отримує той факт, що курортні, лікувально-оздоровчі та рекреаційні зони у своїй сукупності утворюють єдиний комплекс, що є невід'ємною частиною навколишнього середовища та найважливішим структурним елементом екологічної мережі України – це «лікувально-рекреаційний фонд». Лікувально-рекреаційний фонд за своїми природно-біологічними, екологічними та іншими критеріями певною мірою пов'язаний із природно-заповідним фондом, як структурним елементом екосистеми України [1, с. 45]. У свою чергу, встановлення компонентної структури лікувально-рекреаційного потенціалу по регіонах дає змогу переходити на територіальне диференціювання показників, пов'язаних з використанням рекреаційних ресурсів для індустрії відпочинку, оздоровлення, лікування та медичної реабілітації.

На часі, в контексті сталого розвитку, актуалізовано потенціал курортно-рекреаційної індустрії для оздоровлення, лікування, медичної реабілітації та підходи до систематизації курортів на основі використання рекреаційних ресурсів регіонів України.

Курорт – освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні (Ст. 1 ЗУ «Про курорти») [2]. М. Рутинський (2007) розмежує множину наявних у світі курортів за двома ключовими групами критеріїв – функціональним та геопросторовим. Також визначає, що відповідно до структури рекреаційних потреб людини прийнято виділяти такі головні функціональні класи курортів [3]:

- приморські рекреаційно-відпочинкові;
- гірські активно-туристичні;
- лікувально-оздоровчі.

У цілому погоджуємося з дослідником, разом з тим вважаємо, що

без цілеспрямованого мотивування вибір функціонального класу курортів неможливий. Задля логіки вибору змісту, зупинимось на лікувально-оздоровчих курортах, які все частіше в постковідний та повоєнний час вибирають українці з подвійною метою – це відпочинок лікування та оздоровлення.

У теорії та практиці рекреалогії вироблено наукові підходи, за якими визначають типологію організацій курортно-рекреаційної сфери, зокрема, за географічними ринками, рекреаційно-продуктною спеціалізацією, організаційно-правовим статусом [3].

Типологія за географічними ринками, незаперечно актуальна у випадку, коли об'єктом дослідження є курортно-рекреаційна сфера окремої країни чи її субрегіону. Таким чином, у межах України, заклади рекреаційної інфраструктури можна згрупувати відповідно за географічними ринками у такі групи:

- 1) курорти Українських Карпат,
- 2) курорти Північно-Західного Причорномор'я,
- 3) курорти Приазов'я,
- 4) курорти Придніпров'я тощо.

Специфічною складовою використання рекреаційних ресурсів курортів Північно-Західного Причорномор'я та Приазов'я є явища та події, походження яких тісно пов'язане з війною, бойовими діями, тому їх частка у структурі лікувально-рекреаційного потенціалу розвитку індустрії відпочинку, оздоровлення та лікування значно зменшилась.

Натомість, досвід показує, що в західних областях України щорічно проводять свій відпочинок тільки неорганізованим способом кілька мільйонів чоловік. Акцентуємо увагу на тому, що існують традиційні та перспективні санаторно-курортні регіони з ефективними унікальними рекреаційними ресурсами для відпочинку та лікування. Для нашого дослідження цікавою є представлення цінних, унікальних природно-рекреаційних ресурсів України – мінеральних вод як спеціалізацію курортів [4].

Зокрема, в межах Карпатського регіону курорти за географічним принципом з використання всесвітньо відомих мінеральних вод зручно типізувати на:

- курорти Львівщини: Трускавець, Моршин, Східниця (гідрокарбонатно-сульфатні, кальцієво-магнієві, сульфатні, натрієво-кальцієві води); Любен Великий, Немиров (сульфідні води);
- курорти Закарпаття: Свалява, Поляна (вуглекислі води); Синяк (сульфідні води); Усть-Чорна, Боржава (хлоридно-натрієві води), Кваси (миш'яковисті води);
- курорти Івано-Франківщини: Черче (сульфітно-сульфатно-гідрокарбонатно-кальцієві води з вмістом сірководню), Шешори (сульфідні води).

Підсумовуючи вищенаведене визначимо, що важливими напрямками подальшого використання рекреаційних ресурсів у створенні курортної, лікувально-оздоровчої та рекреаційної зони Карпатського регіону є:

- забезпечення оптимальної рівноваги між природними передумовами, можливостями та потребами споживачів рекреаційних ресурсів із метою збе-

реження навколишнього середовища та динамічного використання складових лікувально-рекреаційного потенціалу за умов інтенсивного рекреаційного використання;

- розширення в регіоні мережі національних природних парків та ландшафтних регіональних парків, що забезпечить раціональне та екологічно безпечне використання рекреаційних ресурсів в контексті сталого розвитку;

- створення транскордонного співробітництва, вільних рекреаційних економічних зон із широким залученням коштів і технологій для поетапного входження рекреаційного потенціалу України до світового ринку туристичних послуг та медичного туризму.

Ключові слова: лікувально-оздоровчий туризм. рекреаційні ресурси.

Список використаних джерел

1. *Механізми управління земельними відносинами в контексті забезпечення сталого розвитку / Ібатуллін Ш.І., Степенко О.В., Сакаль О.В. [та ін.]. Київ: Держ. установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 52 с.*
2. *Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III: станом на 06.09.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>*
3. *Рутинський М. Класифікація та типологія курортів Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2007. Вип.34. С.236-246.*
4. *Помаза-Пономаренко А. Л., Батир Ю.Г., Лопатченко І.М., Статівка О.М. Державне регулювання сталого розвитку туризму в Україні. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління». 2020. № 2 (13). URL: <http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12180/1/P-PLBS.pdf>.*
5. *Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження КМУ від 16.03.2017 р. №168-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>*